Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 20 straipsnio komentaras išdėstomas nauja redakcija:

1. Neapmokestinamasis pajamų dydis (toliau − NPD) taikomas tik su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms. Metinis NPD (toliau − MNPD), jei šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, negali būti didesnis negu 6840 litų, jeigu gyventojo metinės pajamos (toliau − GMP) neviršija 12 000 litų. Jeigu GMP viršija 12 000 litų, MNPD, jei šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, negali būti didesnis negu suma, apskaičiuota pagal šią formulę:

Gyventojui taikytinas MNPD = 6 840 - 0,26 x (GMP− 12 000). |

(pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2, 5, 6, 16, 17, 19, 20, 22 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą (Žin., 2013, Nr. 75-3756), įsigaliojo 2013 m. liepos 13 d., taikoma nuo 2014 m. sausio 1 d.)

Komentaras

1. Nuo 2009 m. sausio 1 d. neapmokestinamasis pajamų dydis (toliau – NPD) taikomas gyventojo tik su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms.

2. Metinį NPD (toliau – MNPD) sudaro atitinkamų kalendorinių metų dvylikos mėnesių NPD, vadinasi, metinį NPD nustatyta taikyti taip pat tik su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms. Kitaip nei pagal iki 2008 m. gruodžio 31 d. galiojusios GPMĮ 20 straipsnio redakcijos nuostatas, tik kitokių, nesusijusių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais apmokestinamųjų pajamų gavusiems gyventojams (pvz., gavusiems tik individualios veiklos pajamas, pajamas iš paskirstytojo pelno, palūkanas, sporto veiklos pajamas, atlikėjų veiklos pajamas, honorarą, pajamas už parduotą ar kitaip perleistą nuosavybėn kilnojamąjį daiktą, kurį privaloma teisiškai registruoti Lietuvoje, taip pat nekilnojamąjį daiktą, esantį Lietuvoje, pajamas iš turto nuomos ir pan.), teisė prisitaikyti MNPD nėra numatyta.

3. Kai gyventojo 2014 m. ar vėlesnio mokestinio laikotarpio metinės pajamos neviršija 12000 litų, tai MNPD yra 6840 litų. Kai gyventojo metinės pajamos yra didesnės kaip 12000 litų, tai MNPD yra kintamas dydis, apskaičiuojamas pagal formulę, vadovaujantis principu, kad didėjant metinėms pajamoms, taikomas vis mažesnis MNPD.

Pavyzdys

Gyventojo 2014 m. metinės pajamos – 24000 Lt su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų (neatėmus sveikatos draudimo įmokų, socialinio draudimo įmokų, pajamų mokesčio). Taikytinas MNPD apskaičiuojamas taip:

1) 24000 (2000 Lt x12 mėn.) – 12000 = 12000 Lt

2) 12000 Lt x 0,26 (koeficiento) = 3120 Lt

3) 6840 – 3120 = 3720 Lt.

Vadinasi, šiam gyventojui per 2014 m. mokestinį laikotarpį (kalendoriniais metais) gali būti pritaikytas 3720 litų MNPD.

4. Pagal GPMĮ 2 straipsnio 34 dalį su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusiomis pajamomis laikomos ne tik pajamos, gautos iš šio straipsnio 31 dalyje (žr. GPMĮ 2 straipsnio 31 dalies komentarą) nurodytos veiklos, bet ir individualios įmonės savininko iš individualios įmonės, ūkinės bendrijos tikrojo nario iš ūkinės bendrijos ar mažosios bendrijos nario iš mažosios bendrijos gauta suma, neviršijanti sumos, nuo kurios pagal Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo nuostatas skaičiuojamos ir mokamos įmonės savininko, ūkinės bendrijos tikrojo nario ar mažosios bendrijos nario valstybinio socialinio draudimo įmokos. (išsamiau - žr. GPMĮ 2 straipsnio 34 dalies komentarą). Atsižvelgus į tai, MNPD yra taikomas ir individualios įmonės savininkui, ūkinės bendrijos tikrajam nariui ir mažosios bendrijos nariui,

atitinkamą iš individualios įmonės, ūkinės bendrijos ar mažosios bendrijos gautos išmokos sumą priskyrusiam su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamoms.

~~4.~~ 5. Nors MNPD yra atimamas tik iš pajamų, susijusių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, tačiau apskaičiuojant gyventojui taikytiną MNPD, atsižvelgiama ne tik į šios rūšies pajamas, bet ir į kitas metines pajamas, nurodytas šio straipsnio 7 dalyje. Kai gyventojo gautos metinės pajamos, nurodytos šioje dalyje, yra didesnės už 38304 litų, MNPD netaikomas.

Pavyzdys

Gyventojo 2014 m. kiekvieno mėnesio darbo užmokestis įmonėje – 1000 Lt, per 2014 m. mokestinį laikotarpį darbo užmokesčio jis gavo 12000 Lt. Jo prašymu, įmonėje visą mokestinį laikotarpį taikomas 570 Lt NPD, per metus – 6840 Lt (570 Lt x 12 mėn.). Be to, gyventojas gavo dar 28200 Lt darbo užmokestį kitoje įmonėje. NPD šioje įmonėje nebuvo taikomas. Visos mokestinio laikotarpio pajamos, įtakojančios MNPD taikymą, yra 40200 Lt.

MNPD gyventojui nepriklauso, kai jo metinės pajamos yra 38304 Lt ar didesnės. Vadinasi, šiuo atveju gyventojui taikytinas MNPD lygus nuliui. Nuo pajamų sumos, kuri pirmoje įmonėje nebuvo apmokestinta dėl NPD taikymo, t.y. nuo visos per metus pritaikytos NPD 6840 Lt sumos, nebuvo išskaičiuotas ir į biudžetą sumokėtas 1026 Lt (6840 x 15/100) pajamų mokestis.

Šiam gyventojui GPMĮ 27 straipsnio 2 dalies 2 punkte nustatytu pagrindu atsiranda pareiga pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją ir GPMĮ 20 straipsnyje nustatyta tvarka perskaičiuoti taikytiną MNPD. Deklaracijoje apskaičiuotą 1026 Lt mokėtiną pajamų mokestį gyventojas privalės sumokėti iki 2015 m. gegužės 1 d.

6. Šio straipsnio 6 dalyje nurodytiems riboto darbingumo asmenims nustatyti kitokie MNPD, nuo 2009 m. kovo 5 d. pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 17 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymą, taikomi neatsižvelgiant į gautų metinių pajamų sumas (žr. šio straipsnio 6 dalies komentarą).

2. Jeigu šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, NPD mokestiniu laikotarpiu taikomas tokia tvarka:

1) gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos neviršija 1 000 litų per mėnesį, taikomas mėnesio NPD yra 570 litų;

2) gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos viršija 1 000 litų per mėnesį, taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal šią formulę:

Gyventojui taikytinas mėnesio NPD = 570 – 0,26 x (gyventojo mėnesio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos – 1000).

(pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2, 5, 6, 16, 17, 19, 20, 22 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą (Žin., 2013, Nr. 75-3756), įsigaliojo 2013 m. liepos 13 d., taikoma nuo 2014 m. sausio 1 d.)

Komentaras

1. Nuo 2014 m. sausio 1 d. gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra ne didesnės kaip 1000 litų per mėnesį, taikomas 570 litų mėnesio NPD.

2. 2014 m. ir vėlesniais mokestiniais laikotarpiais gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra didesnės kaip 1000 litų, taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal formulę:

Mėnesio NPD = 570 – 0,26 x (gyventojo mėnesio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos – 1000).

Pavyzdys

Gyventojas 2014 m. sausio mėnesį gavo 2000 litų su darbo santykiais susijusių pajamų (neatėmus sveikatos draudimo įmokų, socialinio draudimo įmokų, pajamų mokesčio). Jam taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas taip: 1) 2000 – 1000 = 1000 Lt 2) 1000x0,26 (koeficiento) = 260 Lt 3) 570 – 260 = 310 Lt. Vadinasi, šiam gyventojui sausio mėnesį taikomas 310 litų NPD.

3. Gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra 3192 litų per mėnesį ir didesnės, mėnesio NPD netaikomas, nes pagal mėnesio NPD formulę apskaičiuotas NPD tokiu atveju yra lygus nuliui.

4. Šio straipsnio 6 dalyje nurodytiems riboto darbingumo asmenims nustatyti didesni mėnesio NPD, nuo 2009 m. kovo 5 d. taikomi pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 17 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymą, neatsižvelgiant į jų gaunamų mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų sumas (žr. šio straipsnio 6 dalies komentarą).

5. Tokia mėnesio NPD apskaičiavimo tvarka yra taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2014 m. mokestinio laikotarpio ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas.

3. Jeigu pagal šio straipsnio 1 ar 2 dalyje nustatytą formulę apskaičiuotas NPD yra neigiamas, laikoma, kad jis lygus 0.

(pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 131, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 29, 30 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir įstatymo papildymo 18^1 straipsniu įstatymą (Žin., 2008, Nr. 149-6033), įsigaliojo nuo 2008 m. gruodžio 30 d., taikoma nuo 2009 m. sausio 1d.).

Komentaras

1. Kai pagal šio straipsnio 1 dalyje pateiktą formulę apskaičiuojamas neigiamas MNPD arba kai pagal šio straipsnio 2 dalyje pateiktą formulę apskaičiuojamas neigiamas mėnesio NPD, laikoma, kad MNPD ar mėnesio NPD yra lygus nuliui. Tokiais atvejais nei mėnesio NPD, nei MNPD gyventojui netaikomas.

4. NPD mokestiniu laikotarpiu taikomas tik nuolatiniam Lietuvos gyventojui, kai jis pagal šio straipsnio 2 ar 6 dalies nuostatas turėdamas teisę į NPD pateikia laisvos formos prašymą vienoje pajamų, susijusių su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais, gavimo vietoje. Taikant šio straipsnio 2 dalies nuostatas mokestiniu laikotarpiu turi būti atsižvelgiama tik į visas kas mėnesį mokamas išmokas (pagrindinį darbo užmokestį, priedus ir priemokas), susijusias su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais.

(pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 17 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymą (Žin., 2009, Nr. 25-978), taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2009 metų ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas)

Komentaras

1. Nuolatinis Lietuvos gyventojas, gaunantis su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, turi teisę mokestiniu laikotarpiu pasinaudoti mėnesio NPD ir taip sumažinti pajamų mokesčio bazę. Per mokestinį laikotarpį NPD gali būti taikomas nuolatiniam Lietuvos gyventojui tik darbdaviui pateikto jo prašymo pagrindu. Todėl nuolatinis Lietuvos

gyventojas, pageidaujantis, kad NPD būtų taikomas su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų gavimo vietoje, turi pateikti darbdaviui laisvos formos prašymą. Prašymo nepateikus, gyventojui priklausantis mėnesio NPD netaikomas. Visą taikytiną MNPD prisitaikyti nuolatinis Lietuvos gyventojas galės, pateikdamas metinę pajamų deklaraciją.

2. Kai nuolatinis Lietuvos gyventojas su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų tuo pačiu metu gauna daugiau kaip iš vieno darbdavio, NPD jam gali būti taikomas tik vienoje, paties pasirinktoje, tokių pajamų gavimo vietoje. Todėl prašymą taikyti NPD tokiu atveju gyventojas gali pateikti tik vienam darbdaviui. Iš kitų darbdavių gaunamos pajamos turi būti apmokestinamos nuo visos sumos.

3. Kai nuolatinis Lietuvos gyventojas prašymą taikyti NPD pateikia daugiau kaip vienam darbdaviui, dėl NPD taikymo keliose su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų gavimo vietose, atitinkamai, ir dėl per mažai išskaičiuoto ir į biudžetą sumokėto pajamų mokesčio, yra atsakingas pats gyventojas.

4. Nuolatinis Lietuvos gyventojas, tą patį mokestinio laikotarpio mėnesį perėjęs dirbti į kitą įstaigą (įmonę) ir pageidaujantis, kad ankstesnėje darbovietėje nepritaikyto NPD ir/ar PNPD (ar jų dalis) būtų pritaikyta, naujajam darbdaviui turėtų pateikti buvusio darbdavio išduotą pažymą apie to mėnesio darbo užmokestį (įskaitant priedus, priemokas) ir apie NPD ir/ar PNPD taikymą tą mėnesį.

5. Jeigu nuolatinis Lietuvos gyventojas iki 2003-01-01 darbdaviui, kuris iki 2003-01-01 jam taikė pajamų neapmokestinamąjį minimumą pagal Fizinių asmenų pajamų mokesčio laikinąjį įstatymą, nepateikia nei prašymo taikyti NPD, nei atsisakymo jį taikyti, tai darbdavys, turėdamas dokumentus, patvirtinančius, kad ši darbovietė yra pagrindinė (darbo sutartį arba paties darbuotojo pareiškimą), turi pagrindą manyti, kad prašymas taikyti NPD yra pateiktas.

6. Pasikeitus NPD taikymo pagrindams ar nustačius kitokias NPD sumas, darbdavys neprivalo reikalauti iš darbuotojų pateikti naujus ar patikslinti pateiktus prašymus. Nuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuris darbdaviui 2008 m. ar ankstesniais metais buvo pateikęs prašymą taikyti NPD (pagrindinį ar individualų), nebūtina teikti naujo prašymo. NPD gali būti taikomi anksčiau pateiktų prašymų pagrindu.

7. Apskaičiuojant nuolatiniams Lietuvos gyventojams taikytiną mėnesio NPD, būtina atsižvelgti tik į visas kas mėnesį darbuotojams mokamas išmokas (pagrindinį darbo užmokestį, priedus ir priemokas), susijusias su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais. Prie mėnesio darbo užmokesčio sumos, lemiančios darbuotojui taikytiną mėnesio NPD, priskiriama: darbo užmokestis, priedai, premijos (mėnesio, ketvirtinės, metinės), ligos pašalpa už pirmas dvi ligos dienas, kompensacija už nepanaudotas atostogas, išmokos už viršvalandinį darbą, darbą švenčių ir poilsio dienomis, nakties metu, už prastovos laiką, atlyginimas už atostogas, teisės aktų nustatytus dydžius viršijantys dienpinigiai, darbuotojo gauta nauda dėl beprocentinės paskolos ar lengvatinių palūkanų, lengvatine kaina įsigytos produkcijos, automobilio naudojimo asmeniniais tikslais, gyventojo naudai sumokėtos gyvybės draudimo įmokos, priskiriamos apmokestinamosioms pajamoms ir visi kiti papildomi uždarbiai, bet kokiu būdu tiesiogiai darbdavio išmokami darbuotojui už jo atliktą darbą ar atliekamas funkcijas. Šios nuostatos taikomos neatsižvelgiant į konkrečiam darbuotojui išmokamų išmokų periodiškumą.

Pavyzdžiai

1. Paskolas iš darbdavio gavę darbuotojai lengvatines palūkanas sumoka kiekvieną metų ketvirtį arba vieną kartą į metus. Apskaičiuojant mėnesio NPD, dėl lengvatinių palūkanų gauta nauda yra įskaitoma į atitinkamų mėnesių su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų sumas.

2. Darbdavio nustatyta tvarka darbuotojai turi teisę už tam tikrą sumą per kalendorinius metus įsigyti prekių lengvatine kaina. Apskaičiuojant mėnesio NPD, dėl lengvatine kaina įsigytų prekių gauta nauda yra įskaitoma į atitinkamų mėnesių su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų sumas, neatsižvelgiant į lengvatine kaina įsigyjamų prekių periodiškumą.

3. Darbdavys darbuotojui išmoka išmoką už suteiktas paslaugas vykdant individualią veiklą pagal pažymą. Apskaičiuojant taikytiną mėnesio NPD, į šią išmoką neatsižvelgiama, be to, NPD ar jo dalis šiai išmokai negali būti taikomas, nes tai nėra susijusios darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos.

Jeigu gyventojui tas pats darbdavys su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusias išmokas išmoka dviejų ar daugiau darbo sutarčių pagrindu, tai, apskaičiuojant mėnesio NPD, yra įskaitomos visos šios rūšies jo mokamos išmokos. Be to, pagal mėnesio NPD formulę apskaičiuota NPD suma gali būti mažinamos bet kurios sutarties pagrindu mokamos su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios išmokos, arba visos šios išmokos gali būti mažinamos pasirinktomis NPD proporcijomis, siekiant sudaryti gyventojui galimybę mokestiniu laikotarpiu prisitaikyti NPD.

Dovanos, apmokestinamosioms pajamoms priskiriami prizai, pašalpos ir kitokios nenuolatinio pobūdžio išmokos neįskaičiuojamos į mėnesio darbo užmokestį, tačiau įskaičiuojamos į metines su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusias pajamas, įtakojančias MNPD taikymą.

8. NPD taikymo tikslais ligos, motinystės, motinystės (tėvystės) pašalpos (toliau – pašalpos) priskiriamos su darbo santykiais susijusioms pajamoms.

Gavus duomenis iš Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinio skyriaus (toliau – VSDFV teritorinis skyrius) apie išmokėtą ligos pašalpą, darbdaviui rekomenduojama taikytiną NPD ir pajamų mokestį perskaičiuoti (sudėjus atitinkamo mėnesio darbo užmokestį, visą ligos pašalpą), nes dėl pašalpos gavimo taikytinas NPD pasikeičia. VSDFV teritorinio skyriaus informacija apie pašalpas skelbiama Elektroninės draudėjų aptarnavimo sistemos portale.

Pajamų mokesčio suma perskaičiuojama už tą mėnesį, už kurį darbuotojas gavo ir darbo užmokestį, ir pašalpą. Mėnesinėje pajamų mokesčio nuo A klasės pajamų deklaracijos FR0572 formoje (versija 03, priede FR0572A), patvirtintoje Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2009 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. VA-23 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. sausio 15 d. įsakymo Nr. VA-7 „Dėl Mėnesinės pajamų mokesčio nuo A klasės pajamų deklaracijos formos, jos priedų formų bei jų pildymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2009, Nr. 28-1124), duomenys apie priklausančią sumokėti pajamų mokesčio ir privalomojo sveikatos draudimo įmokų sumą įrašomi į to mėnesio, kurį atliekamas perskaičiavimas, FR0572 formą. Tokiu būdu perskaičiavus pajamų mokestį, delspinigiai už per mažai išskaičiuotą pajamų mokestį neskaičiuojami.

9. Kai ligos pašalpa, motinystės, motinystės (tėvystės) pašalpa yra išmokama už visą mėnesį ar kelis mėnesius, NPD taiko VSDFV teritorinis skyrius.

10. Darbdavio ir darbuotojo susitarimu, mokestiniu laikotarpiu NPD gali būti perskaičiuojamas, o perskaičiuotas mokėtinas pajamų mokestis dėl per didelio ar per mažo pritaikyto NPD sumokamas į biudžetą iki to mokestinio laikotarpio, kurio NPD taikomas, pabaigos.

11. Nenuolatiniams Lietuvos gyventojams mokestiniu laikotarpiu NPD netaikomas.

5. Gyventojas turi teisę mokestiniu laikotarpiu atsisakyti NPD ar jo dalies taikymo net tuo atveju, kai jis pagal šio straipsnio 2 ar 6 dalį jam gali būti pritaikytas.

(pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 17 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymą (Žin., 2009, Nr. 25-978), taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2009 metų ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas).

Komentaras

1. Gyventojas gali pateikti prašymą darbdaviui, kad darbdavys netaikytų jam priklausančio NPD. Pavyzdžiui, kai mokestiniu laikotarpiu NPD yra taikomas, o gyventojui yra žinoma, kad jam priklausantis MNPD dėl kitokių (nurodytų šio straipsnio 7 dalyje) pajamų gavimo bus mažesnis už darbdavio pritaikytų NPD sumą, jis gali pateikti prašymą NPD netaikyti visą mokestinį laikotarpį arba tik tam tikrais mokestinio laikotarpio mėnesiais. Jeigu gyventojui mokestiniu laikotarpiu pritaikyta NPD suma bus mažesnė už jam priklausantį MNPD, tai prisitaikyti visą MNPD ir susigrąžinti pajamų mokestį jis galės, pateikęs metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

2. Pagal iki 2009 m. kovo 4 d. galiojusią GPMĮ 20 str. 5 dalies redakciją gyventojo pateiktą prašymą NPD galėjo būti taikomas tik visas, pagal mėnesio NPD formulę apskaičiuotas šio straipsnio

2 dalyje nustatyta tvarka, arba visai netaikomas. Galimybė taikyti tik dalį apskaičiuoto mėnesio NPD nebuvo numatyta.

3. Nuo 2009 m. kovo 5 d. įsigaliojusioje GPMĮ 20 str. 5 dalies redakcijoje, kuri taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant viso 2009 metų ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas, numatyta, kad darbuotojo prašymu gali būti netaikomas visas pagal mėnesio formulę apskaičiuotas NPD arba tik jo dalis (t. y. gali būti taikoma tik dalis apskaičiuoto NPD).

Pavyzdys

1. Dviejose įmonėse dirbančiam gyventojui ir kiekvienoje gaunančiam po 1000 Lt darbo užmokestį, 570 Lt NPD 2014 m. mokestiniu laikotarpiu taikomas vienoje iš jų. Įvertinęs visas metines pajamas (19200 Lt), gyventojas apskaičiuoja, kad jam priklausantis MNPD bus ne 6840 Lt, o 3720 Lt, ir mėnesio NPD (3720/12) – 310 Lt. Gyventojui dėl NPD taikymo įmonėje neatsiras prievolė deklaruoti metines pajamas ir papildomai sumokėti pajamų mokestį, jeigu jis pateiks prašymą likusį mokestinį laikotarpį taikyti 310 Lt NPD. Kadangi sausio – vasario mėnesiais jam jau buvo pritaikyta 1140 Lt NPD (priklausytų 610 Lt; skirtumas sudaro 530 Lt), tai kovo mėnesį jis pateikia prašymą, kad, išmokant vieno mėnesio darbo užmokestį, NPD nebūtų taikomas iš viso, dar vieną mėnesį – taikyti 90 Lt, o likusiais 2014 m. mėnesiais taikyti 310 Lt NPD.

4. Pagal šio straipsnio 6 dalį, teisę į didesnį NPD turintis gyventojas taip pat gali darbdaviui pateikti prašymą netaikyti NPD. Visą priklausantį MNPD jis prisitaikyti galės, pateikdamas mokestinio laikotarpio metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

6. Asmenims, kuriems nustatytas 0-25 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, arba asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas sunkus neįgalumo lygis, taikomas mėnesio NPD yra 800 litų. Asmenims, kuriems nustatytas 30-55 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, ar asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis, taikomas mėnesio NPD yra 600 litų. Atsiradus arba pasibaigus teisei į šioje dalyje nurodytą mėnesio NPD dydį, šis dydis pradedamas arba nustojamas taikyti nuo kitą, negu atsirado arba pasibaigė teisė į jį, mėnesį gautų pajamų. Šioje dalyje nurodytiems gyventojams taikytina MNPD suma yra lygi jiems pagal šios dalies nuostatas atitinkamais mokestinio laikotarpio mėnesiais taikytinų NPD sumai, pridėjus pagal šio straipsnio 1 dalį šiems gyventojams apskaičiuotą MNPD dalį, proporcingą mokestinio laikotarpio mėnesių, kuriais jie neturėjo teisės į NPD pagal šios dalies nuostatas, skaičiui.

(pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 17 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymą (Žin., 2009, Nr. 25-978), taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2009 metų ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas)

Komentaras

1. Per mokestinį laikotarpį didesnis NPD taikomas nurodytus kriterijus atitinkantiems nuolatiniams Lietuvos gyventojams, jeigu jie gauna su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų. Teisė į didesnį NPD turi būti pagrįsta atitinkamais įrodymais – neįgalumo lygio, asmens darbingumo lygio, darbingumo lygio dėl nelaimingo atsitikimo darbe ar profesinės ligos pažymomis ir pan.

2. Komentare vartojamos sąvokos yra apibrėžtos Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatyme (Žin., 2004, Nr. 83-2983; toliau – Įstatymas).

3. Asmenims, kuriems buvo nustatytas invalidumas neterminuotai, darbingumo lygis privalomai nenustatomas. Šių asmenų turima invalidumo grupė buvo prilyginta darbingumo lygiui.

Asmenims, kuriems buvo nustatytas terminuotas invalidumas, darbingumo lygis nustatytas pasibaigus nustatytam invalidumo terminui. Nuo 2007 m. liepos 1 d. jiems darbingumo lygis nustatomas privalomai.

Neįgalumo lygis nustatomas asmenims iki 18 metų, išskyrus asmenis, kurie yra (buvo) draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu.

4. Gyventojams, kuriems nustatytas 0-25 procentų darbingumo lygis, ar senatvės pensijos amžių sukakusiems gyventojams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas sunkus neįgalumo lygis, taikomas 800 litų NPD. Tokiems gyventojams, teisę į didesnį NPD turėjusiems visą mokestinį laikotarpį, taikytinas MNPD yra 9600 litų (800 Lt x 12 mėn.), neatsižvelgus į tai, kokias šio straipsnio 7 dalyje nurodytų pajamų sumas per mokestinį laikotarpį jie gavo.

5. Gyventojams, kuriems nustatytas 30 – 55 procentų darbingumo lygis, ar senatvės pensijos amžių sukakusiems gyventojams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis, taikomas 600 Lt NPD. Tokiems gyventojams, teisę į didesnį NPD turėjusiems visą mokestinį laikotarpį, taikytinas MNPD yra 7200 litų (600 x 12 mėn.), neatsižvelgus į tai, kokias šio straipsnio 7 dalyje nurodytų pajamų sumas per mokestinį laikotarpį jie gavo.

6. Jeigu, apskaičiuojant pajamų mokestį nuo 2009 m. sausio ir vasario mėnesių su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, NPD buvo pritaikytas mažesnis už GPMĮ 20 str. 6 dalyje nustatytą sumą, tais mėnesiais nepritaikytų NPD suma gali būti pritaikyta apskaičiuojant pajamų mokestį nuo 2009 m. kovo ar vėlesnių mėnesių su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų. Tai susiję su GPMĮ nuostata, kad 600 Lt ar 800 Lt NPD taikomi apskaičiuojant ir deklaruojant viso 2009 m. mokestinio laikotarpio ir vėlesnių mokestinių laikotarpių gyventojo pajamas.

7. Atsiradus arba pasibaigus teisei gyventojui taikyti didesnį NPD, šis dydis pradedamas arba nustojamas taikyti nuo kitą mėnesį nei atsirado arba pasibaigė teisė jį taikyti gyventojo gautų pajamų. Tokiais atvejais nuolatinis Lietuvos gyventojas privalo pateikti patikslintą prašymą ar kitaip patikslinti anksčiau pateiktojo prašymo duomenis.

Pavyzdžiai

1. Tarkime, kad 2009 m. kovo mėnesį darbuotojui buvo nustatytas 0-25 procentų darbingumo lygis. Darbuotojo mėnesinis darbo užmokestis yra 1000 Lt. Darbdavys jam taikytiną NPD (800 Lt) pradės taikyti nuo balandžio mėnesio, t.y. taikys darbuotojo balandžio mėnesį išmokamoms išmokoms, kai tą mėnesį mokės darbo užmokestį už kovą (kai praėjusio pastarojo mėnesio darbo užmokestis mokamas kitą mėnesį) ar už balandžio mėnesį (kai darbo užmokestis ar jo dalis yra išmokamas tą patį mėnesį).

Pajamų mokesčio apskaičiavimas: (1000 – 800) x 15 /100 = 30 Lt.

2. 2014 m. kovo mėnesį darbuotojui buvo nustatytas 30-55 procentų darbingumo lygis. Prašymas taikyti 600 Lt NPD ir atitinkami dokumentai įmonėje pateikti kovo mėnesį. Darbuotojo mėnesio darbo užmokestis yra 1000 Lt. Balandžio mėnesį įmonėje buvo išmokėtas darbo užmokestis tik už tų metų sausio mėnesį. Darbuotojui 600 Lt NPD gali būti taikomas jau balandžio mėnesį. Jeigu darbdavys, balandžio mėnesį šiam darbuotojui pritaikęs didesnį NPD, visų 2014 m. mėnesių darbo užmokestį, pradedant balandžio mėnesiu, išmokės dar 2014 metais, tai, kiekvieną mėnesį taikant 600 Lt NPD, toks didesnis NPD bus pritaikytas 12 kartų. Pagal komentuojamą straipsnio dalį, 600 Lt NPD per 2014 m. mokestinį laikotarpį turi būti pritaikytas ne daugiau kaip 9 kartus (t.y. 9 mėnesių NPD, pvz., kovo – lapkričio mėnesių ar balandžio-gruodžio mėnesių darbo užmokesčiui, išmokėtam 2014 m.), o sausio-kovo mėn. taikytini NPD apskaičiuoti šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka.

Pažymėtina, kad už didesnio NPD taikymo pagrįstumą yra atsakingas prašymą jį taikyti pateikęs gyventojas, todėl, mokestiniu laikotarpiu pritaikius per didelį MNPD, pareiga iki kitų metų

gegužės 1 dienos pateikti pajamų mokesčio deklaraciją ir sumokėti pajamų mokesčio skirtumą tarp deklaracijoje apskaičiuotos pajamų mokesčio sumos ir mokestiniu laikotarpiu sumokėtos (išskaičiuotos) pajamų mokesčio sumos tenka gyventojui.

Darbdavio ir darbuotojo susitarimu, mokėtinas pajamų mokestis nuo per daug pritaikyto NPD gali būti perskaičiuojamas įmonėje ir sumokamas į biudžetą iki to mokestinio laikotarpio, kurio NPD taikomas, pabaigos.

8. Gyventojui, kuriam 0-25 ar 30-55 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiam gyventojui, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka didelių, vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojui, kuriam sunkus, vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis buvo nustatytas per atitinkamą mokestinį laikotarpį, tą mokestinį laikotarpį taikytinas MNPD apskaičiuojamas taip:

1) įvertinus šio straipsnio 7 dalyje nurodytas gyventojo metines pajamas, pagal metinio NPD formulę apskaičiuojamas MNPD,

2) apskaičiuota MNPD suma dalijama iš 12 (mokestinio laikotarpio mėnesių skaičiaus) ir dauginama iš tų mėnesių skaičiaus, kuriais gyventojas neturėjo teises į didesnį (600 ar 800 Lt) NPD,

3) mokestinio laikotarpio mėnesių, kuriais gyventojas turėjo teisę į didesnį NPD, skaičius padauginamas iš atitinkamos (600 ar 800 Lt) sumos, prie kurios pridedama MNPD dalies suma, apskaičiuota 2 punkte.

Pavyzdys

1. Gyventojui 30-55 proc. darbingumo lygis nustatytas 2014 m. kovo mėnesį, 600 Lt NPD įmonėje pradėtas taikyti balandžio mėnesį. MNPD dalies (atitinkančios sausio-kovo mėn. taikytinus NPD), suma priklausys ne tik nuo tais mėnesiais gautų su darbo santykiais susijusių pajamų, bet ir nuo visų kitų per 2014 m. mokestinį laikotarpį gautų pajamų, apmokestinamų taikant 15 pajamų mokesčio tarifą, išskyrus GPMĮ 20 str. 7 dalyje nurodytas išimtis.

Gyventojas 2014 m. gavo 18000 Lt darbo užmokestį (neatėmus išskaičiuotų mokesčių) ir 2000 Lt dividendų. Jam taikytinas MNPD apskaičiuojamas taip:

1) pagal formulę apskaičiuojamas MNPD:

6840 – 0,26 x (20000 – 12000) = 4760 Lt,

2) apskaičiuojama MNPD dalis, tenkanti sausio-kovo mėn. (mėnesiams, kuriais gyventojas neturėjo teisės į didesnį NPD):

4760 x 3 /12 = 1190 Lt,

3) apskaičiuojamas visas taikytinas MNPD:

1190 + 5400 (9 mėn. x 600 Lt) = 6590 Lt.

Visas MNPD yra 6590 Lt.

7. GMP yra lygios gyventojo mokestinio laikotarpio apmokestinamųjų pajamų, išskyrus apmokestinamąsias pajamas, kurioms taikomas šio Įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje nustatytas mokesčio tarifas, pajamas, nuo kurių mokestis sumokėtas įsigyjant verslo liudijimą, taip pat išmokas, mokamas pasibaigus ar nutraukus gyvybės draudimo ar pensijų kaupimo sutartį, neviršijančias sumokėtų įmokų dydžio, sumai, neatėmus šio Įstatymo 21 straipsnyje nurodytų išlaidų ir gyventojui taikytino MNPD, ir metinio papildomo neapmokestinamojo pajamų dydžio (toliau – MPNPD).

(pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2, 6, 10, 12, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą (Žin., 2010, Nr. 145-7410), taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2010 metų ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas)

Komentaras

1. Pagal 2010 m. lapkričio 23 d. įsigaliojusią GPMĮ 20 straipsnio 7 dalies redakciją, kuri taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant viso 2010 m. mokestinio laikotarpio ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas, apskaičiuojant gyventojo metines pajamas, lemiančias taikytino metinio NPD

sumą, (toliau – GMP) yra įskaičiuojamos tokios per mokestinį laikotarpį gautos (uždirbtos) apmokestinamosios pajamos:

– kurioms taikomas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas (įskaitant 2014 m. ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas iš paskirstytojo pelno (dividendus)), išskyrus išmokas, mokamas pasibaigus ar nutraukus gyvybės draudimo ar pensijų kaupimo sutartį, neviršijančias sumokėtų įmokų dydžio,

– kurioms 2010, 2011, 2012 ir 2013 m. mokestiniais laikotarpiais taikomas 20 proc. pajamų mokesčio tarifas (t.y. šiais mokestiniais laikotarpiais gautos pajamos iš paskirstytojo pelno (dividendai)).

Gyventojo metinė pajamų suma yra lygi tokių apmokestinamųjų pajamų sumai, neatėmus iš jos metinio NPD, metinio PNPD ir GPMĮ 21 straipsnyje nurodytų mokestiniu laikotarpiu patirtų išlaidų.

2. Į GMP yra įtraukiamos **perskaičiuotos** pajamos už parduotą ar kitaip perleistą nuosavybėn ne individualios veiklos turtą, individualios veiklos turtui priskirtą nekilnojamąjį pagal prigimtį daiktą, realizuotas išvestines finansines priemones (t. y. įtraukiamos pajamos, sumažintos GPMĮ 19 straipsnyje nustatyta tvarka apskaičiuota įsigijimo kaina ir su perleidimu ar realizavimu susijusiomis išlaidomis), taip pat perskaičiuotos individualios veiklos pajamos (t.y. pajamos, sumažintos GPMĮ 18 straipsnyje nustatyta tvarka apskaičiuotais leidžiamais atskaitymais, o kaupimo apskaitos principą taikančio gyventojo – ir mokestiniais nuostoliais).

3. Pavyzdžiai

1. 2014 m. mokestinį laikotarpį gyventojas gavo:

14000 Lt su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų,

5000 Lt autorinį atlyginimą,

25000 Lt pajamų iš individualios kirpimo paslaugų veiklos, leidžiami atskaitymai – 8000 Lt, perskaičiuota apmokestinamų (taikant 5 proc. pajamų mokesčio tarifą) pajamų suma – 17000 Lt,

3000 Lt dividendų.

GMP yra 22000 Lt (14000+5000+3000).

2. Gyventoja 2014 m. mokestinį laikotarpį gavo:

8000 Lt iš veiklos pagal verslo liudijimą,

15000 Lt su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų,

10000 Lt apmokestinamosioms pajamoms priskirtą išmoką, išmokėtą pasibaigus gyvybės draudimo sutarčiai, neviršijančią sumokėtų įmokų sumos.

GMP yra 15000 Lt.

3. Gyventojas 2014 m. mokestinį laikotarpį gavo:

37000 Lt pajamų iš laisvosios profesijos veiklos (teikia veterinarijos paslaugas), leidžiami atskaitymai – 8000 Lt, perskaičiuota apmokestinamų (taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą) suma – 29000 Lt,

6000 Lt su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų.

GMP yra 35000 Lt.

8. Nuolatiniams Lietuvos gyventojams (tėvams arba įtėviams), auginantiems vaikus (įvaikius) iki 18 metų, taip pat vyresnius, jeigu jie mokosi mokyklose pagal bendrojo ugdymo programas grupinio mokymosi forma kasdieniu, nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdais, pavienio mokymosi forma savarankišku, nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdais, už kiekvieną auginamą vaiką (įvaikį) yra taikomas 200 litų papildomas neapmokestinamasis pajamų dydis (toliau – PNPD).

(pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2, 5, 6, 16, 17, 19, 20, 22 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą (Žin., 2013, Nr. 75-3756), įsigaliojo 2013 m. liepos 13 d., taikoma nuo 2014 m. sausio 1 d.)

Komentaras

1. Teise į papildomą neapmokestinamąjį pajamų dydį (toliau – PNPD) gali naudotis nuolatiniai Lietuvos gyventojai, auginantys (ne tiesiog turintys) vaikų (įvaikių) iki 18 metų, taip pat vyresnių, kurie mokosi dieninėse bendrojo ugdymo mokyklose. PNPD, skirtingai nei NPD, taikomas ne tik su darbo santykiais susijusioms, bet visoms apmokestinamosioms pajamoms, nesvarbu, koks pajamų mokesčio tarifas joms taikomas, ir jis nepriklauso nuo gyventojo pajamų lygio.

2. PNPD taikomas nuolatiniams Lietuvos gyventojams – vaikus (įvaikius) auginantiems tėvams ir įtėviams, neatsižvelgus į tai, ar vaikus jie augina santuokoje, ar nesusituokę.

Vaikų globėjams ir rūpintojams, taip pat nenuolatiniams Lietuvos gyventojams PNPD taikyti nenumatyta.

3. Vaikus kartu auginantiems tėvams (įtėviams), laikomiems nuolatiniais Lietuvos gyventojais, nustatytas 200 litų (bendrai) PNPD už kiekvieną vaiką (įvaikį).

Pavyzdžiai

1. Tėvai (sutuoktiniai) augina du vaikus iki 18 metų. Jiems (bendrai) taikytinas PNPD yra 400 Lt (200 Lt +200 Lt).

2. Tėvai (nesusituokę) augina du vaikus iki 18 metų ir trečią (19 metų), besimokantį mokykloje pagal bendrojo ugdymo programą grupinio mokymosi forma kasdieniu mokymosi proceso organizavimo būdu. Tėvams (bendrai) taikytinas 600 Lt PNPD, (po 200 Lt už kiekvieną vaiką).

3. Tėvai turi tris vaikus: du – iki 18 metų (kuriuos augina) ir vieną – 19 metų, studijuojantį aukštojoje mokykloje. Taikytinas PNPD yra 400 Lt (po 200 Lt už pirmus du vaikus).

4. PNPD, susijęs su bendrojo ugdymo mokyklose besimokančių auginamų vaikų skaičiumi, tėvams (įtėviams) taikomas iki tol, kol jų vaikai baigia minėtas mokyklas. Mokyklos baigimą patvirtina dokumentai (brandos atestatas ir pan.), kurie išduodami Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka.

5. Pagal 2011 m. liepos 1 d. įsigaliojusią Švietimo įstatymo redakciją (Žin., 2011, Nr. 38-1804), sąvoką ,,bendrojo lavinimo mokykla“ pakeitė sąvoka ,,bendrojo ugdymo mokykla“, tačiau jos turinys išliko tas pats. Ir bendrojo lavinimo mokykla, ir bendrojo ugdymo mokykla yra suprantama kaip mokykla, kurios pagrindinė veikla yra mokinių ugdymas pagal formaliojo švietimo programas (pradinio ugdymo, pagrindinio ugdymo, vidurinio ugdymo).

Bendrojo ugdymo mokyklų paskirtys ir vykdomos programos aptartos Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 768 (Žin., 2011, Nr. 79-3869, toliau – Taisyklės).

Prie bendrojo ugdymo mokyklų taip pat priskiriamos **bendrojo ugdymo mokyklos specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams** (pavyzdžiui, mokyklos, skirtos mokiniams dėl išskirtinių gabumų turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių (konservatorija, menų mokykla, menų gimnazija, dailės gimnazija, sporto gimnazija) ar mokyklos, skirtos mokiniams dėl nepalankių aplinkos veiksnių turintiems specialių ugdymosi poreikių (sanatorijos mokykla, ligoninės mokykla, nuotolinio mokymo gimnazija)).

Visą Lietuvos bendrojo ugdymų mokyklų sąrašą galima susirasti adresu: www.aikos.smm.lt .

PNPD taip pat taikomas tėvams (įtėviams), kurių vaikai (įvaikiai) mokosi tokį ar analogišką statusą turinčiose užsienio valstybių mokyklose.

6. Mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas formas ir mokymo organizavimo pagal šias formas būdus reglamentuoja Mokymosi pagal formaliojo švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) formų ir mokymo organizavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Švietimo ir mokslo ministro 2012 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. V-1049 (Žin., 2012, Nr. 76-3957).

7. Atsižvelgiant į komentuojamo straipsnio 8 dalies nuostatas, PNPD taikomas, jei vyresnis kaip 18 metų vaikas mokosi:

bendrojo ugdymo mokykloje pagal bendrojo ugdymo programas ir

1) grupinio mokymosi forma kasdieniniu mokymo proceso organizavimo būdu arba

2) grupinio mokymosi forma nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu, arba

3) pavienio mokymosi forma savarankišku mokymo proceso organizavimo būdu, arba

4) pavienio mokymosi forma nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu.

8. Laikinas tėvo (motinos) išvykimas iš gyvenamosios vietos ir/ar trečiųjų asmenų teikiama pagalba prižiūrint vaikus nepaneigia jų auginimo aplinkybės.

Pavyzdžiai

1. Neįgaliems vaikams yra teikiama Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme (Žin., 2006, Nr. 17-589) nustatyta socialinė globa socialinės globos namuose. Laikoma, kad tėvai patys augina savo vaikus, jeigu jiems nėra paskirti kiti globėjai ar rūpintojai.

2. Vienas iš tėvų yra laikinai išvykęs dirbti į užsienio valstybę. Sutuoktinio buvimo užsienio valstybėje laikotarpiu vaiką augina motina. Laikoma, kad vaiką augina abu tėvai.

3. Abu tėvai yra laikinai išvykę į užsienio valstybę. Jų buvimo užsienio valstybėje laikotarpiu vaiką (dukters sūnų) prižiūri senelė, taip teikdama pagalbą savo dukrai ir jos sutuoktiniui. Laikoma, kad vaiką augina abu tėvai.

9. Mokestiniu laikotarpiu PNPD taikomas gyventojo pasirinktoje pajamų, susijusių su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais, gavimo vietoje (jeigu taikomas NPD – ten kur taikomas NPD), dalijant PNPD sumą kiekvienam iš tėvų (įtėvių) per pusę. Jeigu gyventojas vaikus (įvaikius) augina vienas, jam taikomas visas PNPD.

(pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 131, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 29, 30 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir įstatymo papildymo 18¹ straipsniu įstatymą (Žin., 2008, Nr. 149-6033), įsigaliojo nuo 2008 m. gruodžio 30 d., taikoma nuo 2009 m. sausio 1 d.).

Komentaras

1. Mokestiniu laikotarpiu PNPD taikomas nuolatiniam Lietuvos gyventojui, gaunančiam su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, šių pajamų gavimo vietoje. Nesusijusioms su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais apmokestinamosioms pajamoms, net ir gaunamoms iš darbdavio, PNPD mokestiniu laikotarpiu netaikomas. Jeigu mokestiniu laikotarpiu metinis PNPD pritaikomas ne visas, tai visą jį prisitaikyti gyventojas galės, pateikęs metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

Pavyzdys

Vaikus iki 18 metų auginantis gyventojas gauna iš darbdavio su darbo santykiais susijusias pajamas ir turto (automobilio) nuomos pajamas. PNPD taikomas tik su darbo santykiais susijusioms pajamoms.

2. Jeigu nuolatiniam gyventojui mokestiniu laikotarpiu yra taikomas NPD, tai PNPD taikomas toje pačioje pajamų, susijusių su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais, gavimo vietoje. Jeigu gyventojas tokias pajamas gauna daugiau kaip vienoje įmonėje/įstaigoje, tai PNPD taikomas tik vienoje iš jų, pasirinktoje gyventojo.

3. Kitaip nei mėnesio NPD, PNPD nuolatiniams Lietuvos gyventojams nustatyta taikyti neatsižvelgus į jų gaunamų mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų sumas.

Kadangi, taikant NPD, atsižvelgiama tik į kas mėnesį mokamą darbo užmokestį (su priedais ir priemokomis), neįskaitant atsitiktinio pobūdžio išmokų (pvz., prizų ar dovanų), PNPD mokestiniu laikotarpiu taikomas taip pat kaip NPD (žr. šio straipsnio 4 dalies komentaro 7 punktą), t. y. apskaičiuojant pajamų mokestį, PNPD yra atimamas tik iš kas mėnesį mokamo darbo užmokesčio (su priedais ir priemokomis).

4. Tėvams (įtėviams), kartu (santuokoje ar nesusituokus) auginantiems vaikus (įvaikius), PNPD mokestiniu laikotarpiu taikomas per pusę:

4.1. 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 m. mokestiniais laikotarpiais – po 50 Lt – už pirmą, po 100 Lt – už antrą ir kiekvieną paskesnįjį,

4.2. 2014 m. ir vėlesniais mokestiniais laikotarpiais – po 100 Lt – už kiekvieną vaiką ar įvaikį.

5. Visas PNPD taikomas tėvui (įtėviui), motinai (įmotei), kuris savo ar įvaikintą vaiką augina vienas.

GPMĮ samprata ,,vienas auginantis vaiką“ nepateikta, todėl suprantama vadovaujantis Civilinio kodekso (toliau – CK) nuostatomis bei teismų praktika.

Lietuvos Respublikos Aukščiausiojo Teismo Senatas (toliau – AT Senatas) 2003 m. gruodžio 29 d. nutarimo Nr. 44 ,,Dėl Darbo kodekso normų, reglamentuojančių darbo sutarties nutraukimą darbdavio iniciatyva, kai nėra darbuotojo kaltės (DK 129 str.) taikymo praktikoje“ (Teismų praktika, 2004.03.01, Nr. 20) 12.2 punkte paaiškino, kas yra darbuotojai, vieni auginantys vaikus (įvaikius). Tai: našlys (našlė), vieniša motina (įmotė), vienas iš tėvų, kai kitas vaiko tėvas (įtėvis) atlieka laisvės atėmimo bausmę ar jam neterminuotai arba terminuotai apribota tėvų valdžia, vienas iš tėvų, kai santuoka yra nutraukta ar gyvena skyrium ir teismo sprendimu vaiko (įvaikio) gyvenamoji vieta yra nustatyta su juo. Pažymėta, kad šiame nutarime pateiktas sąrašas nėra baigtinis, nes gali būti ir kitų situacijų, kai darbuotojas bus laikomas vienas auginantis vaiką.

Taigi, kai teismo sprendimu vaiko gyvenamoji vieta nustatyta su vienu iš tėvų, tas tėvas (motina) laikomas vienas auginantis vaikus.

Aplinkybė, kai skyrium gyvenantis tėvas (motina) dalyvauja vaikų auklėjime ir prisideda teikiant jam materialinį aprūpinimą, negali būti tapatinamos su vaiko auginimu, nes, kaip pažymėjo AT Senatas, ,,tas iš tėvų, su kuriuo nustatyta vaiko gyvenamoji vieta, turi didesnes galimybes bendrauti su vaiku ir dalyvauti jį auklėjant, daryti įtaką jo ...vystymuisi, todėl jo vaidmuo auklėjant vaiką turi būti aktyvesnis.“ AT Senatas pabrėžė, kad aplinkybės, ar tėvas (motina) vienas išlaiko auginamą vaiką, ar kitas vaiko tėvas taip pat vykdo pareigą materialiai išlaikyti nepilnametį vaiką, nėra reikšmingos.

Atsižvelgus į tai, skyrium nuo vaikų gyvenantis (išsiskyręs ar sudaręs separaciją) tėvas (motina), nors ir atliekantis pareigą materialiai išlaikyti nepilnamečius vaikus ir prisidėti prie jų auklėjimo, PNPD taikymo tikslu nelaikomas auginančiu vaikus, nes nuolatinė ir didesnė pareiga auginti vaikus tenka tam iš tėvų, su kuriuo yra nustatyta (teismo sprendimu ar teismo patvirtinta tėvų sutartimi) vaiko gyvenamoji vieta.

Gyventojams, kurie nėra nutraukę santuokos, gali būti taikomas visas PNPD, jei jų sutuoktiniai: teismo yra pripažinti nežinia kur esančiais, įstatymų nustatyta tvarka yra pripažinti neveiksniais, taip pat ankščiau šiame komentaro punkte aptartais ir panašiais atvejais, kai pateikiami dokumentai, pagrindžiantys aplinkybę, kad tėvas ar motina vaiką augina vienas.

Tuo atveju, kai minimi asmenys, vieni auginantys vaikus (įvaikius) iki 18 metų, taip pat vyresnius, jeigu jie mokosi bendrojo ugdymo mokykloje, sudaro naują santuoką ir jų vaikai neįvaikinami, tai jiems toliau taikomas visas PNPD.

Pavyzdys

Darbuotoja augina du vaikus iki 18 metų – pirmą iš pirmos santuokos, antrą - iš antros santuokos. Antrasis sutuoktinis vaiko iš jos pirmos santuokos neįvaikino. Darbuotoja darbdaviui 2009 m. pateikė prašymą taikyti 200 Lt PNPD: visą 100 Lt PNPD už pirmą auginamą vaiką iš pirmos santuokos ir 100 Lt (1/2) PNPD už antrą vaiką, auginamą kartu su sutuoktiniu (vaiko tėvu). 2014 m. ir vėlesnį mokestinį laikotarpį darbdavys jai taiko 300 Lt PNPD: visą 200 Lt PNPD už pirmą auginamą vaiką iš pirmos santuokos ir 100 Lt (1/2) PNPD už antrą vaiką, auginamą kartu su sutuoktiniu (vaiko tėvu).

6. Tam, kad PNPD tėvams (įtėviams), kartu auginantiems vaikus (įvaikius), mokestiniu laikotarpiu būtų taikomas pagrįstai, jie darbdaviui turi pateikti ne tik prašymą taikyti PNPD, bet ir teisę į jį patvirtinančius dokumentus: vaikų gimimo ar įvaikinimo dokumentų nuorašus. Kai vaikas (įvaikis) yra vyresnis kaip 18 metų ir mokosi bendrojo ugdymo mokykloje pagal bendrojo ugdymo programas grupinio mokymosi forma kasdieniniu ar nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu arba pavienio mokymosi forma savarankišku ar nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu,

pateikiama ir tos mokyklos išduota pažyma, patvirtinanti šias mokymosi aplinkybes (įskaitant mokymosi programą, formą ir proceso organizavimo būdą). Kitų dokumentų (pažymos apie šeiminę padėtį, apie visų šeimos narių deklaruotą gyvenamąją vietą ir pan.) pateikti nereikia, nes susituokusių tėvų, turinčių vaikų, atžvilgiu vaikų auginimo aplinkybė yra preziumuojama.

7. Visas PNPD taikomas gyventojui, pateikusiam vaiko (įvaikio) gimimo dokumentų kopijas, pažymą iš mokyklos, jeigu vaikas (įvaikis) yra vyresnis kaip 18 metų ir mokosi bendrojo ugdymo mokykloje, ištuokos liudijimą, teismo sprendimą arba teismo patvirtintą tėvų sutartį, kurioje nurodoma vaiko (įvaikio) gyvenamoji vieta. Jei teismo sprendimo nėra, asmuo gali pateikti pažymą (išduotą Gyventojų registro tarnybos, pastatą eksploatuojančios ar kitos įstaigos) apie šeiminę padėtį, šeimos narių deklaruotą gyvenamąją vietą ir datą. Pavyzdžiui, santuokos nenutraukęs asmuo, kurio sutuoktinis atlieka bausmę įkalinimo įstaigoje, turėtų pateikti įkalinimo įstaigos išduotą dokumentą, patvirtinantį, jog asmuo tam tikrą laikotarpį atlieka bausmę.

8. Jeigu gyventojams, kartu ar vieniems auginantiems vaikus (įvaikius), darbdavys iki 2002-12-31 taikė Lietuvos Respublikos fizinių asmenų pajamų mokesčio laikinojo įstatymo 5 straipsnyje nustatytą pajamų neapmokestinamąjį minimumą ir darbdaviui buvo pateikti atitinkami dokumentai, o aplinkybės 2003 ir vėlesniais metais nepasikeitė, tai prie pateikto prašymo taikyti PNPD iš naujo šių dokumentų pridėti nebūtina.

9. Vien dėl pasikeitusio PNPD, nuo 2014 m taikomo už pirmą auginamą vaiką (įvaikį), naujo prašymo darbdaviui teikti nereikia.

10. Darbdavio ir darbuotojo susitarimu, mokestiniu laikotarpiu PNPD gali būti perskaičiuojamas.

Pavyzdys

Darbuotojui vaikas gimė liepos mėnesį, prašymą taikyti PNPD (įskaitant ir už rugpjūčio, rugsėjo ir spalio mėn.) darbdaviui jis pateikė spalio mėnesį. Rugpjūčio, rugsėjo ir spalio mėnesių PNPD spalio − gruodžio mėnesiais išmokamoms išmokoms gali būti pritaikomas, jeigu darbdavys tam neprieštarauja.

10. Tais atvejais, kai su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos gaunamos už laikotarpį, ilgesnį kaip vienas mokestinio laikotarpio mėnuo, su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos apskaičiuojamos atskirai už kiekvieną mokestinio laikotarpio mėnesį, už kurį šios pajamos buvo apskaičiuotos išmokėti, taikant to mokestinio laikotarpio mėnesio NPD ir PNPD.

(pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 131, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 29, 30 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir įstatymo papildymo 18¹ straipsniu įstatymą (Žin., 2008, Nr. 149-6033), įsigaliojo nuo 2008 m. gruodžio 30 d., taikoma nuo 2009 m. sausio 1 d.).

Komentaras

1. Ši nuostata taikoma tais atvejais, kai su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos (toliau – darbo užmokestis) gaunamos už ilgesnį negu vienas mėnuo laikotarpį, nepriklausomai nuo to, ar darbo užmokestis išmokamas už keletą nuosekliai vienas paskui kitą einančių mėnesių, ar už keletą mėnesių, tarp kurių yra laiko tarpas (pvz. už 2014 m. sausį ir tų pačių metų liepą, atlyginimas išmokamas 2014 m. rugpjūčio mėnesį). Ši nuostata taip pat taikoma ir tais atvejais, kai išmokamas iki 2003 m. apskaičiuotas darbo užmokestis – apskaičiuojant mokėtiną pajamų mokestį taikomas ir pagal Fizinių asmenų pajamų mokesčio laikinąjį įstatymą (toliau – FAPMLĮ) atitinkamą mėnesį taikytas neapmokestinamasis minimumas.

Pavyzdžiai

1. Tarkime, kad 2014 m. darbuotojo mėnesinis darbo užmokestis yra 700 Lt, jam taikomas 570 Lt NPD. Darbdavys apskaičiuotą 2014 m. sausio ir vasario mėnesių darbo užmokestį išmoka kartu su kovo mėnesio darbo užmokesčiu. Kadangi šios su darbo santykiais susijusios pajamos gaunamos už

ilgesnį kaip vienas mėnuo laikotarpį, todėl kiekvienam mėnesiui tenkantis darbo užmokestis apmokestinamas atskirai, taikant šio straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka apskaičiuotą 2014 m. sausio, vasario, kovo mėnesių 570 Lt NPD.

Apskaičiuojamas pajamų mokestis nuo:

2014 m. sausio mėnesio darbo užmokesčio: (700 Lt - 570 Lt) x 15/100 = 19,50Lt;

2014 m. vasario mėnesio darbo užmokesčio: (700 Lt - 570 Lt) x 15/100 = 19,50 Lt;

2014 m. kovo mėnesio darbo užmokesčio: (700 Lt - 570 Lt) x 15/100 = 19,50 Lt;

Bendra pajamų mokesčio suma nuo visos išmokėtos sumos: 58,50 Lt.

2. Tarkime, kad 2014 m. gyventojo mėnesinis darbo užmokestis yra 1000 Lt, jam taikomas 570 Lt NPD. Jis 2013 - 2014 m. dirba vienoje įmonėje. Darbdavys apskaičiuotą 2013 m. vasario mėnesio darbo užmokestį išmoka 2014 m. sausio mėnesį, 2013 m. kovo mėnesio darbo užmokestį išmoka 2014 m. vasario mėnesį, 2013 m. balandžio, gegužės ir birželio darbo užmokestį išmoka 2014 m. gegužės mėnesį, 2013 m. liepos darbo užmokestį išmoka 2014 m. liepos mėnesį, 2013 m. rugpjūčio, rugsėjo ir spalio darbo užmokestį išmoka 2014 m. rugpjūčio mėnesį, 2013 m. lapkričio, gruodžio bei 2014 m. sausio – gegužės mėnesių darbo užmokestį išmoka 2014 m. rugsėjo mėnesį.

Kai darbdavys 2014 metais gyventojui išmoka darbo užmokestį ir už 2013 metus, ir už 2014 metus, tai išmokant darbo užmokestį už 2013 metus, taikomas išmokėjimo mėnesio NPD, neatsižvelgiant į tai, už kiek praėjusio mokestinio laikotarpio mėnesių išmokamas darbo užmokestis, o išmokant darbo užmokestį už 2014 metus, kiekvienam mėnesiui tenkantis darbo užmokestis apmokestinamas atskirai, taikant to mokestinio laikotarpio mėnesio, už kurį išmokamas darbo užmokestis, NPD, jeigu 2014 metų tų mėnesių NPD nebuvo pritaikyti išmokant 2013 m. darbo užmokestį.

2014 m. sausio mėnesį išmokant 2013 m. vasario mėnesio darbo užmokestį, taikomas 2014 m. sausio mėnesio NPD – 570 Lt;

2014 m. vasario mėnesį išmokant 2013 m. kovo mėnesio darbo užmokestį, taikomas 2014 m. vasario mėnesio NPD – 570 Lt.

2014 m. gegužės mėnesį išmokant 2013 m. balandžio, gegužės ir birželio mėnesių darbo užmokestį (3000 Lt), taikomas tik 2014 m. gegužės mėnesio (išmokos išmokėjimo mėnesio) NPD – 50 (3000-1000; 2000x0,26; 570-520) Lt, nes praėjusio mokestinio laikotarpio mėnesių NPD kitą mokestinį laikotarpį negali būti taikomi.

2014 m. liepos mėnesį išmokant 2013 m. liepos mėnesio darbo užmokestį, taikomas 2014 m. liepos mėnesio NPD – 570 Lt.

2014 m. rugpjūčio mėnesį išmokant 2013 m. rugpjūčio, rugsėjo, spalio mėnesių darbo užmokestį (3000 Lt), taikomas 2014 m. rugpjūčio mėnesio NPD – 50 Lt.

2014 m. rugsėjo mėnesį išmokant 2013 m. lapkričio bei gruodžio mėnesių darbo užmokestį (2000 Lt), taikomas 2014 m. rugsėjo mėnesio NPD – 310 Lt (2000-1000; 1000x0,26; 570-260).

2014 m. rugsėjo mėnesį išmokant 2014 m. sausio – gegužės mėnesių darbo užmokestį, taikomi 2014 m. kovo bei balandžio mėnesių 570 Lt NPD, o 2014 m. sausio, vasario ir gegužės mėnesių pritaikyti NPD (išmokant 2013 m. darbo užmokestį) turi būti perskaičiuojami. 2014 m. sausio mėn. NPD, įvertinus visą tą mėnesį išmokėtą darbo užmokestį (2000 Lt), sudarys 310 Lt, vasario mėn. NPD – 310 Lt, o gegužės mėn. NPD netaikomas, nes bendra gegužės mėnesį išmokėta ir už jį apskaičiuoto išmokėti darbo užmokesčio suma yra didesnė už 3192 Lt (3000 Lt už 2013 m. dalį + 1000 Lt už 2014 m. gegužės mėn.).

3. Tarkime, kad gyventojo 2014 m. mėnesinis darbo užmokestis yra 1500 Lt, jam taikomas 440 Lt (1500-1000; 500x0.26; 570-130) NPD. Darbdavys apskaičiuotą 2013 m. lapkričio ir gruodžio mėnesių darbo užmokestį išmoka 2014 m. sausio mėnesį. Taip pat 2014 m. sausio mėnesį darbuotojui išmokamas 2014 m. sausio mėnesio darbo užmokestis.

Kai darbdavys 2014 metais išmoka gyventojui ne tik darbo užmokestį už 2013 metus, bet ir už 2014 metus, taikomas tik išmokėjimo mėnesio NPD, neatsižvelgiant į tai, už kiek praėjusio mokestinio laikotarpio mėnesių darbo užmokestis išmokamas.

Kadangi visa gyventojui 2014 metų sausio mėnesį išmokėta 4500 Lt darbo užmokesčio suma yra didesnė už 3192 Lt, 2014 m. sausio mėnesį NPD netaikomas.

4. Tarkime, kad 2014 m. gyventojo mėnesinis darbo užmokestis yra 1200 Lt, jam taikomas 518 Lt (1200-1000; 200x0,26; 570-52) NPD. Darbdavys apskaičiuotą 2013 m. kovo ir balandžio mėnesių darbo užmokestį išmoka 2014 m. vasario mėnesį, 2013 m. gegužės ir birželio darbo užmokestį išmoka 2014 m. gegužės mėnesį. Gyventojas 2014 m. liepos 31 d. atleidžiamas iš pareigų ir jam rugpjūčio mėnesį išmokamas 2013 m. liepos, rugpjūčio, rugsėjo, spalio, lapkričio bei gruodžio mėnesių darbo užmokestis. 2014 m. sausio – liepos mėnesių darbo užmokestis išmokamas 2014 m. rugsėjo mėnesį.

2014 m. vasario mėnesį išmokant 2013 m. kovo ir balandžio mėnesių darbo užmokestį (2400 Lt), taikomas 2014 m. vasario mėnesio NPD – 206 Lt.

2014 m. gegužės mėnesį išmokant 2013 m. gegužės ir birželio mėnesių darbo užmokestį taikomas 2014 m. gegužės mėnesio NPD – 206 Lt.

2014 m. rugpjūčio mėnesį išmokant 2013 m. liepos – gruodžio mėnesių darbo užmokestį, NPD netaikomas **(**net, jei pagal NPD formulę būtų apskaičiuotas kaip taikytinas), nes išmokamos išmokos už praėjusį mokestinį laikotarpį (2013 m.) įmonėje 2014 m. rugpjūčio mėnesį nebedirbančiam darbuotojui.

2014 m. rugsėjo mėnesį išmokant 2014 m. sausio – liepos mėnesių darbo užmokestį, NPD taikomi taip:

– už 2014 m. sausio mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (1200 Lt) taikomas 518 Lt NPD,

– vasario mėn. taikytas, išmokant dalį 2013 m. darbo užmokesčio, NPD perskaičiuojamas, atsižvelgus ir į už 2014 m. vasario mėn. išmokėtą darbo užmokestį. Bendra darbo užmokesčio suma yra 3600 Lt (2400 Lt už 2013 m. du mėnesius + 1200 Lt už 2014 m. vasario mėn.), NPD – 0 Lt,

– už 2014 m. kovo mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (1200 Lt) taikomas 518 Lt NPD,

– už 2014 m. balandžio mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (1200 Lt) taikomas 518 Lt NPD,

– gegužės mėn. taikytas, išmokant dalį 2013 m. darbo užmokesčio, NPD perskaičiuojamas, atsižvelgus ir į už 2014 m. gegužės mėn. išmokėtą darbo užmokestį. Bendra darbo užmokesčio suma - 3600 Lt, NPD – 0 Lt,

– už 2014 m. birželio mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (1200 Lt) taikomas 518 Lt NPD,

– už 2014 m. liepos mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (1200 Lt) taikomas 518 Lt NPD.

Gyventojui taikomi šie NPD, nes iki 2014 m. liepos 31 d. jis dirbo tik minėtoje darbovietėje ir joje buvo pateikęs prašymą taikyti NPD.

5. Darbuotojas dirbo įmonėje 2012-2013 metais. 2013 m. lapkričio 4 d. darbuotojas atleidžiamas iš pareigų. Darbdavys apskaičiuotą 2013 m. balandžio – birželio mėnesių darbo užmokestį išmoka gyventojui 2014 m. liepos mėnesį, o 2013 m. liepos – lapkričio darbo užmokestį išmoka 2014 m. rugpjūčio mėnesį.

Atsižvelgiant į tai, kad gyventojas nuo 2013 m. lapkričio 4 d. nebedirba įmonėje, jam negali būti taikomas NPD.

6. Tarkime, kad 2014 m. gyventojo mėnesinis darbo užmokestis yra 1600 Lt, jam taikomas 414 Lt (1600-1000; 600x0.26; 570-156) NPD. 2014 m. gegužės – birželio mėnesiais gyventojas yra neapmokamose atostogose.

Darbdavys apskaičiuotą 2014 m. kovo – balandžio darbo užmokestį išmoka 2014 m. rugsėjo mėnesį.

Kai darbdavys 2014 metais išmoka gyventojui 2014 m. darbo užmokestį už laikotarpį, ilgesnį kaip vienas mokestinio laikotarpio mėnuo, kiekvienam mėnesiui tenkantis darbo užmokestis apmokestinamas atskirai, taikant tą mokestinio laikotarpio mėnesį, už kurį išmokamas darbo užmokestis, galiojantį NPD.

Todėl gyventojui 2014 metais turėtų būti taikomi du NPD: 2014 m. kovo ir balandžio mėnesių, po 414 Lt.

2. Darbo užmokestis ir atlyginimas už atostogas, tenkantis mėnesiui, kurį prasideda atostogos, apmokestinami nuo bendros sumos, o kito mėnesio atlyginimas už atostogas, atėmus to mėnesio NPD, apmokestinamas atskirai. Pasibaigus atostogoms ir apskaičiavus darbo užmokestį už likusias tą mėnesį darbo dienas, pajamų mokestis apskaičiuojamas nuo bendros to mėnesio uždarbio ir atostoginių sumos, atėmus anksčiau išskaičiuotą mokesčio sumą (žr. 1 pavyzdį). Kai atostogos įstatymų nustatyta tvarka trunka kelis kalendorinius mėnesius, kiekvieno mėnesio atlyginimo už atostogas suma apmokestinama atskirai. Per atostogų laikotarpį pasikeitus NPD, pajamų mokestis perskaičiuojamas.

Pavyzdžiai

1. Darbuotojas atostogauja nuo – 2014-01-20 iki 2014-02-10. Sausio mėnesio darbo užmokestis sudaro 1400 Lt, atlyginimas už visas atostogas sudaro 1900 Lt: sausio mėnesio atlyginimas už atostogas sudaro 1000 Lt, o vasario mėnesio atlyginimas už atostogas sudaro 900 Lt.

Sausio mėn. 2400 Lt pajamų sumai taikomas 206 Lt (2400 –1000; 1400x0,26; 570 – 364) NPD.

Pajamų mokestis skaičiuojamas nuo sausio mėnesio pajamų:

[(1400 + 1000) – 206] x 15/100 = 329,10 Lt .

Pajamų mokestis nuo vasario mėnesio atlyginimo už atostogas apskaičiuojamas atskirai:

(900-570)x15 / 100 = 49,50 Lt.

Pasibaigus atostogoms, darbuotojas vasario mėnesį dar gauna 1300 Lt darbo užmokestį, todėl pajamų mokestis už vasario mėnesį ir vasario mėnesio NPD perskaičiuojami nuo bendros to mėnesio uždarbio ir atostoginių sumos, atėmus anksčiau išskaičiuotą mokesčio sumą:

[(900 + 1300) – 258] x 15 /100 = 291,30 – 49,50 = 241,80 Lt .

Tačiau, išmokant antrąją darbo užmokesčio dalį, reikėtų perskaičiuoti vasario mėnesio NPD ir papildomai apmokestinti 312 Lt (570 – 258) pajamų sumą (pritaikyto NPD dalį).

Tam, kad neatsirastų būtinumas apmokestinti dar praėjusį mėnesį darbuotojams išmokėtas išmokas, pajamų mokestis gali būti apskaičiuojamas ir taip:

– vasario mėn. atlyginimas už atostogas (900 Lt), išmokėtas sausio mėn., apmokestinamas netaikant vasario mėn. NPD. Nuo visos atlyginimo už atostogas sumos (900 Lt) išskaičiuojamas pajamų mokestis:

900 x 15/100 = 135,00 Lt;

– išmokant vasario mėn. darbo užmokesčio antrąją dalį (1300 Lt), apskaičiuojamas visas vasario mėn. darbo užmokestis (2200 Lt), taikomas 258 Lt vasario mėn. NPD, ir nuo antrosios darbo užmokesčio dalies pajamų mokestis apskaičiuojamas taip:

(1300 – 258) x 15 /100 = 156,30 Lt.

Pažymėtina, jog su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų gavimo vietoje NPD turėtų būti taikomas nuosekliai, kad teisę į jį turintys darbuotojai juo galėtų pasinaudoti mokestiniam laikotarpiui dar nepasibaigus.

2. Darbuotoja (mokytoja) atostogauja nuo 2014-06-20 iki 2014-08-25. Birželio mėnesio darbo užmokestis sudaro 1500 Lt, atlyginimas už visas atostogas sudaro 4400 Lt: birželio mėnesio atlyginimas už atostogas sudaro 600 Lt, liepos mėnesio atlyginimas už atostogas sudaro 2000 Lt, o rugpjūčio mėnesio atlyginimas už atostogas sudaro 1800 Lt. Pajamų mokestis nuo atlyginimo už atostogas pirmiausia skaičiuojamas nuo birželio mėnesio pajamų:

[(1500 + 600) – 284] x 15/100 = 272,50 Lt .

Pajamų mokestis nuo liepos mėnesio atlyginimo už atostogas apskaičiuojamas atskirai:

(2000 – 310) x 15 /100 = 253,50 Lt .

Pajamų mokestis nuo rugpjūčio mėnesio atlyginimo už atostogas apskaičiuojamas atskirai:

(1800 – 362) x 15 /100 = 215,70 Lt.

Pasibaigus atostogoms, darbuotoja rugpjūčio mėnesį dar gauna 200 Lt darbo užmokestį. Pajamų mokestis ir NPD nuo rugpjūčio mėnesio darbo uždarbio perskaičiuojamas, įvertinus visą už rugpjūčio mėnesį gautų pajamų sumą:

[2000 (1800+200) –310] x 15 /100 = 253,50 Lt.

Rugpjūčio mėnesį sumokėtina pajamų mokesčio suma yra 37,80 Lt:
253,50 Lt – 215,70 Lt = 37,80 Lt.

3. Darbuotojas atostogauja nuo 2014-01-20 iki 2014-02-05. Sausio mėnesio darbo užmokestis sudaro 1400 Lt, atlyginimas už visas atostogas sudaro 750 Lt: sausio mėnesio atlyginimas už atostogas 500 Lt, o vasario mėnesio atlyginimas už atostogas 250 Lt .

Pajamų mokestis apskaičiuojamas nuo sausio mėnesio pajamų:

[(1400 + 500) – 336] x 15 /100 = 234,60 Lt

Pajamų mokestis nuo vasario mėnesio 250 Lt atlyginimo už atostogas neišskaičiuojamas, nes taikytinas NPD yra didesnis už išmokėtą sumą.

Pasibaigus atostogoms, darbuotojas vasario mėnesį dar gauna 1700 Lt darbo užmokestį. Pajamų mokestis nuo vasario mėnesio apskaičiuoto darbo užmokesčio ir to mėnesio NPD apskaičiuojami taip:

[(1700 + 250) – 323] x 15 /100 = 244,05 Lt.

Tam, kad neatsirastų būtinumas apmokestinti dar praėjusį mėnesį darbuotojams išmokėtas išmokas, pajamų mokestis gali būti apskaičiuojamas ir taip:

– vasario mėn. atlyginimas už atostogas (250 Lt), išmokėtas sausio mėn., apmokestinamas netaikant vasario mėn. NPD. Nuo visos atlyginimo už atostogas sumos (250 Lt) išskaičiuojamas pajamų mokestis:

250 x 15/100 = 37,50 Lt;

– išmokant vasario mėn. darbo užmokesčio antrąją dalį (1700 Lt), apskaičiuojamas visas vasario mėn. darbo užmokestis (1950 Lt), taikomas 323 Lt vasario mėn. NPD, ir nuo antrosios darbo užmokesčio dalies pajamų mokestis apskaičiuojamas taip:

(1700 – 323) x 15 /100 = 206,55 Lt.

4. Tarkime, kad gyventojai išmokama 2014 m. sausio mėnesį 750 Lt (3 x 250 Lt) motinystės pašalpa už tris mėnesius – vasarį, kovą, balandį. Jai taikomas kiekvieno mėnesio 570 Lt NPD. Pajamų mokestis nuo vasario mėnesio 250 Lt motinystės pašalpos, kovo mėnesio 250 Lt motinystės pašalpos ir balandžio 250 Lt motinystės pašalpos, pritaikius atitinkamą jai taikytino NPD dalį, neišskaičiuojamas.

5. 2014 m. gyventojui, kartu su sutuoktine (vaikų motina) auginančiam tris vaikus, taikomas 300 Lt PNPD per mėnesį. Šis gyventojas atostogauja 2014 m. liepos mėnesį. Pagal įmonėje nustatytą tvarką, darbo užmokestis išmokamas vieną kartą per mėnesį, už praėjusį mėnesį, todėl gyventojui 2014 m. liepos mėnesį išmokamas atlyginimas už birželio mėnesį – 2500 Lt ir atlyginimas už liepos mėnesio atostogas – 2000 Lt.

Pajamų mokestis apskaičiuojamas taip:

[(2500 Lt (apskaičiuota darbo užmokesčio suma už birželio mėnesį) – 180 Lt (birželio mėnesio NPD) – 300 (birželio mėn. PNPD**)**] x 15/100 = 303 Lt,

[(2000 Lt (apskaičiuota atlyginimo už atostogas liepos mėnesį suma) – 310 Lt (liepos mėnesio NPD) – 300 (liepos mėn. PNPD)] x 15/100 = 208,50 Lt.

Pasibaigus atostogoms (liepos 20 d.), šiam gyventojui už liepos mėnesio likusias dienas apskaičiuota 500 Lt darbo užmokesčio, kuris išmokėtas rugpjūčio mėnesį. Pajamų mokestis nuo liepos mėnesio apskaičiuoto darbo užmokesčio ir to mėnesio NPD perskaičiuojami:

[(500 + 2000) – 180 – 300] x 15 / 100 = 303,00 Lt.

Tam, kad neatsirastų būtinumas apmokestinti dar praėjusį mėnesį darbuotojams išmokėtas išmokas, pajamų mokestis gali būti apskaičiuojamas ir taip:

– atlyginimas už liepos mėn. atostogas apmokestinamas pritaikius liepos mėn. PNPD, tačiau NPD netaikomas. Nuo visos atlyginimo už atostogas sumos (2000 Lt) išskaičiuojamas pajamų mokestis:

[(2000 Lt (apskaičiuota atlyginimo už atostogas liepos mėnesį suma) - 300 (liepos mėn. PNPD)] x 15/100 = 255 Lt;

– išmokant liepos mėnesio darbo užmokesčio dalį (500 Lt), apskaičiuojamas visas liepos mėn. darbo užmokestis, taikomas 180 Lt liepos mėn. NPD, ir nuo antrosios darbo užmokesčio dalies išskaičiuojamas pajamų mokestis:

(500 – 180) x 15/100 = 48 Lt.

6. Gyventojui 2014 m., kartu su sutuoktine auginančiam du vaikus, taikomas 200 Lt PNPD. Darbdavys 2013 m. gruodžio mėnesio darbo užmokestį jam išmokėjo 2014 m. sausio mėnesį. 2014 m. sausio mėnesį gyventojui taikomas įstatymu pakeistas didesnis 200 PNPD ir pagal mėnesio NPD formulę apskaičiuotas NPD.

Jeigu 2013 m. gyventojui buvo pritaikytas ne visas metinis NPD ir/ar PNPD, pateikęs metinę pajamų mokesčio deklaraciją gyventojas galės atimti nepanaudotą gruodžio mėnesio NPD ir/ar PNPD iš visų savo 2013 m. sausio – gruodžio laikotarpio pajamų ir perskaičiuoti pajamų mokestį.

11. Atsiradus arba pasibaigus teisei į PNPD ar teisei į didesnį PNPD, šis dydis pradedamas arba nustojamas taikyti nuo kitą, negu atsirado arba pasibaigė teisė į jį, mėnesį gautų pajamų.

(pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 131, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 29, 30 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir įstatymo papildymo 18¹ straipsniu įstatymą (Žin., 2008, Nr. 149-6033), įsigaliojo nuo 2008 m. gruodžio 30 d., taikoma nuo 2009 m. sausio 1 d.)

Komentaras

Atsiradus arba pasibaigus teisei gyventojui taikyti PNPD ar didesnį PNPD, šie dydžiai pradedami arba nustojami taikyti nuo kitą mėnesį nei atsirado arba pasibaigė teisė juos taikyti gyventojo gautų pajamų. Šiuo atveju nuolatinis Lietuvos gyventojas privalo pateikti patikslintą prašymą ar kitaip patikslinti anksčiau pateiktojo prašymo duomenis.

Pavyzdžiai

1. Gyventojui, kartu su sutuoktine (vaiko motina) auginančiam vaiką iki 18 metų, 2014 m. taikomas 100 Lt PNPD per mėnesį. 2014 m. vasario 15 d. gimė antras vaikas. Darbdavys gyventojui taikytiną didesnį (už du auginamus vaikus) PNPD – 200 Lt pradės taikyti nuo kovo mėnesio, neatsižvelgiant į tai, ar kovo mėnesį darbuotojui bus išmokamas atlyginimas už vasario mėnesį, ar atlyginimas už kovo mėnesį.

Darbuotojas 2014 m. turi teisę į dešimt didesnių (po 200 Lt) PNPD ir į du 100 Lt PNPD. Pažymėtina, kad už didesnio PNPD taikymo pagrįstumą yra atsakingas prašymą jį taikyti pateikęs gyventojas, todėl, mokestiniu laikotarpiu pritaikius per didelį MPNPD, pareiga iki kitų metų gegužės 1 dienos pateikti pajamų mokesčio deklaraciją ir sumokėti pajamų mokesčio skirtumą tarp deklaracijoje apskaičiuotos pajamų mokesčio sumos ir mokestiniu laikotarpiu sumokėtos (išskaičiuotos) pajamų mokesčio sumos tenka gyventojui.

Darbdavio ir darbuotojo susitarimu, mokėtinas pajamų mokestis nuo per daug pritaikyto PNPD gali būti perskaičiuojamas įmonėje ir sumokamas į biudžetą iki to mokestinio laikotarpio, kurio PNPD taikomas, pabaigos.

2. Gyventojo auginamam vaikui 2014 m. rugsėjo 19 d. sukanka 18 metų ir jis dieninėje bendrojo lavinimo mokykloje nebesimoko. Šiam gyventojui išmokant 2014 m. spalio mėnesį darbo užmokestį netaikomas PNPD, jeigu 2014 m. mokestinį laikotarpį jam buvo pritaikyti 9 mėnesių (sausio – rugsėjo mėnesių) PNPD.

12. MPNPD nustatomas sudedant tėvams (įtėviams) taikytinus pagal šio straipsnio nuostatas mokestinio laikotarpio atitinkamų mėnesių PNPD.

(pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 17 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymą (Žin., 2009, Nr. 25-978), taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2009 metų ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas)

Komentaras

1. Kitaip nei MNPD, tėvams (įtėviams) taikytinas MPNPD apskaičiuojamas sudėjus atitinkamų mokestinio laikotarpio mėnesių PNPD, ir, mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, gali būti atimamas ne tik iš su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, bet ir iš kitokių apmokestinamųjų pajamų, išskyrus 2009, 2010, 2011, 2012 ir 2013 m. mokestinį laikotarpį gautas pajamas iš paskirstytojo pelno (dividendus). Vadinasi, MPNPD pasinaudoti gali ir gyventojai, negavę su darbo santykiais susijusių pajamų, tačiau gavę, pavyzdžiui, tik individualios veiklos pajamų ar autorinius atlyginimus, taip pat 2014 m. ar vėlesnį mokestinį laikotarpį gavę tik pajamų iš paskirstytojo pelno (dividendų). Kaip perskaičiuojamos gyventojo mokestinio laikotarpio apmokestinamosios pajamos, yra nustatyta GPMĮ 16 straipsnio 1 dalyje (žr. 16 straipsnio 1 dalies komentarą).

13. MPNPD tėvams (įtėviams) taikomi jų pasirinktu santykiu.

(papildyta pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 20 straipsnio pakeitimo įstatymą (Žin., 2006, Nr. 141-5396), įsigaliojo nuo 2006 m. gruodžio 28 d., taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2006 metų ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas)

Komentaras

1. Kadangi PNPD yra nustatytas už auginamus vaikus, GPMĮ numato mechanizmą vaikus auginantiems tėvams pasinaudoti visu MPNPD. Jei, pavyzdžiui, jie mokestiniu laikotarpiu MPNPD nepasinaudojo ar pasinaudojo tik iš dalies (vienas iš tėvų gavo vien nepamokestinamas pajamas ir (ar) pajamas iš veiklos, vykdomos įsigijus verslo liudijimą, ar nepakankamai kitokių apmokestinamųjų pajamų, mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, MPNPD atimamas iš tėvų (įtėvių) pajamų jų pasirinktu santykiu.

2. Numatytoji galimybė dalintis MPNPD tėvų (įtėvių) nuožiūra pasirinktu santykiu sudaro prielaidas nuolatiniam Lietuvos gyventojui, vaikus (įvaikius) auginančiam kartu su nenuolatiniu Lietuvos gyventoju, pasinaudoti visu MPNPD.

Pavyzdys

Nuolatinei Lietuvos gyventojai, kartu su nenuolatiniu Lietuvos gyventoju auginančiai vieną vaiką, mokestiniu laikotarpiu su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų gavimo vietoje 2014 m. mokestiniu laikotarpiu taikyta ½ PNPD, po 100 litų į mėnesį, pritaikyta 1200 litų MPNPD suma.

Visu 2400 litų MPNPD nuolatinė Lietuvos gyventoja pasinaudoti galės mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, pateikdama metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

14. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui NPD gali būti taikomas tik mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, teikiant metinę pajamų mokesčio deklaraciją. NPD nenuolatiniam Lietuvos gyventojui taikomas atsižvelgiant į šio straipsnio 1, 3, 6 ir 7 dalių nuostatas.

(pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 131, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 29, 30 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir įstatymo papildymo 18¹ straipsniu įstatymą (Žin., 2008, Nr. 149-6033), įsigaliojo nuo 2008 m. gruodžio 30 d., taikoma nuo 2009 m. sausio 1 d.).

Komentaras

1. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui NPD mokestiniu laikotarpiu su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų gavimo vietoje netaikomas.

2. MNPD nenuolatiniam Lietuvos gyventojui gali būti pritaikomas mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, jeigu jam šio straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka apskaičiuotas MNPD yra didesnis už nulį, arba jeigu jam yra taikytinas šio straipsnio 6 dalyje nustatytas didesnis NPD, kaip asmeniui,

kuriam nustatytas 0-25 ar 30-55 procentų darbingumo lygis, arba kaip senatvės pensijos amžių sukakusiam asmeniui, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas nedidelių, vidutinių ar specialiųjų poreikių lygis, arba kaip asmeniui, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinis, lengvas ar sunkus neįgalumo lygis.

3. MNPD taikomas tik tokiam nenuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuris su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų gavo iš šaltinio Lietuvoje. Šios pajamos yra mažinamos GPMĮ 20 straipsnyje nustatyta tvarka apskaičiuota MNPD suma. Pagal GPMĮ nenuolatinio Lietuvos gyventojo su darbo santykiais susijusių pajamų šaltinis laikomas esančiu Lietuvoje, jeigu toks gyventojas dirba Lietuvoje.

4. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui GPMĮ 20 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka apskaičiuotas MNPD gali būti pritaikomas pagal pateiktą jo metinę pajamų mokesčio deklaraciją, kurioje turi būti deklaruojamos ne tik Lietuvoje, bet ir užsienio valstybėse gautos visos apmokestinamosios pajamos, nurodytos šio straipsnio 7 dalyje (žr. 7 dalies komentarą).

Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuriam pagal šio straipsnio 6 dalį yra taikytinas didesnis MNPD, šis dydis pritaikomas pagal jo pateiktą metinę pajamų mokesčio deklaraciją, kurioje turi būti deklaruojamos tik iš šaltinio Lietuvoje gautos su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos.

5. Tam, kad nenuolatinis Lietuvos gyventojas, išskyrus turintį teisę į didesnį NPD šio straipsnio 6 dalyje nustatytais pagrindais, galėtų pasinaudoti teise į MNPD, jis mokesčių administratoriui kartu su deklaracija turėtų pateikti tos užsienio valstybės, kurios nuolatinis gyventojas yra deklaraciją teikiantis asmuo, mokesčių administratoriaus patvirtintą dokumentą, pavyzdžiui, ten pateiktą mokesčio deklaraciją, apie jo per tą mokestinį laikotarpį, kurio deklaracija teikiama, gautas ir toje užsienio valstybėje apmokestintas pajamas.

Jeigu per mokestinį laikotarpį, kurio deklaracija teikiama, nenuolatinis Lietuvos gyventojas negavo pajamų, nuo kurių užsienio valstybėje buvo sumokėtas pajamų mokestis ar jam tapatus mokestis, prie deklaracijos jis turi pridėti užsienio valstybės mokesčių administratoriaus šį faktą patvirtinantį dokumentą.

Mokesčių administratoriaus prašymu, turi būti pateikiami ir vertėjo patvirtinti vertimai į lietuvių kalbą.

Iš šaltinio Lietuvoje gautas pajamas ir pajamų mokesčio sumokėjimą patvirtinančių dokumentų pateikti nebūtina. Jie pateikiami tik mokesčių administratoriaus prašymu.

6. Teisę į šio straipsnio 6 dalyje nustatytą didesnį NPD turintis nenuolatinis Lietuvos gyventojas turi pateikti tokią teisę (ribotą darbingumą, neįgalumą ar specialius poreikius) įrodančius dokumentus. Didesnis NPD, apskaičiuotas šio straipsnio 6 dalyje (žr. 20 str. 6 dalies komentarą) nustatyta tvarka, nenuolatiniam Lietuvos gyventojui taikomas, jeigu atitinkamas riboto darbingumo, neįgalumo ar specialiųjų poreikių lygis buvo nustatytas tą mokestinį laikotarpį, kuriuo jis gavo su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų iš šaltinio Lietuvoje, arba iki to mokestinio laikotarpio pradžios. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuriam riboto darbingumo, neįgalumo ar specialiųjų poreikių lygis buvo nustatytas po išvykimo iš Lietuvos ir tuo pačiu mokestiniu laikotarpiu jis iš šaltinio Lietuvoje gavo su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, išvykimo iš Lietuvos metų mokestinio laikotarpio MNPD apskaičiuojamas šio straipsnio l ir 6 dalyse nustatyta tvarka, atsižvelgus į jo gautas apmokestinamąsias pajamas, apskaičiuotas šio straipsnio 7 dalyje nustatyta tvarka.

Pavyzdys

1. Nenuolatinis Lietuvos gyventojas 2009 m. sausio − liepos mėnesiais dirbo Lietuvoje ir iš Lietuvos vieneto gavo 6000 Lt su darbo santykiais susijusių pajamų. 0-25 darbingumo lygis jam buvo nustatytas 2009 m. spalio mėnesį, praėjus daugiau kaip dviem mėnesiams po išvykimo iš Lietuvos. Jam taikytino MNPD dalis, įvertinus ir užsienio valstybėje gautas 2000 Lt apmokestinamąsias pajamas, bus lygi 4700 Lt (5640/12x10), nes jo metinės pajamos (GMP) neviršija 9600 Lt, ir du mėnesius taikomas didesnis NPD (2x800), iš viso 6300 Lt.

2. Nenuolatinis Lietuvos gyventojas 2014 m. sausio − liepos mėnesiais dirbo Lietuvoje ir iš Lietuvos vieneto gavo 8000 Lt su darbo santykiais susijusių pajamų. 0-25 darbingumo lygis jam buvo nustatytas 2014 m. spalio mėnesį, praėjus daugiau kaip dviem mėnesiams po išvykimo iš Lietuvos.

Jam taikytino MNPD dalis, įvertinus ir užsienio valstybėje gautas 2000 Lt apmokestinamąsias pajamas, bus lygi 5700 Lt (6840/12x10), nes jo metinės pajamos (GMP) neviršija 12000 Lt, ir du mėnesius taikomas didesnis NPD (2x800), iš viso 7300 Lt.

(nuostatos taikomos apskaičiuojant ir deklaruojant 2009 metų ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas)

15. Šio Įstatymo 29 straipsnyje nustatytais atvejais iš pajamų atimama MNPD ir MPNPD dalis, apskaičiuota tame straipsnyje nustatyta tvarka.

(pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 131, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 29, 30 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir įstatymo papildymo 18¹ straipsniu įstatymą (Žin., 2008, Nr. 149-6033), įsigaliojo nuo 2008 m. gruodžio 30 d., taikoma nuo 2009 m. sausio 1 d.).

Komentaras

1. Iš Lietuvos mokestiniu laikotarpiu (kalendoriniais metais) galutinai išvykstančio nuolatinio Lietuvos gyventojo pajamoms taikoma tik metinio NPD ir (ar) papildomo NPD dalis, apskaičiuojama remiantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. 298 “Dėl pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 29 straipsnio 2 dalį deklaruojamoms pajamoms taikomos metinio neapmokestinamojo pajamų dydžio ir metinio papildomo neapmokestinamojo pajamų dydžio dalies apskaičiavimo tvarkos patvirtinimo” (Žin., 2002, Nr. 95-4145).

Ši dalis apskaičiuojama taip: metinio NPD ir papildomo NPD suma dauginama iš dienų skaičiaus nuo mokestinio laikotarpio pradžios iki galutinio išvykimo dienos ir dalijama iš kalendorinių metų dienų skaičiaus (žr. GPMĮ 29 straipsnio komentarą).

Pavyzdžiai

1. Galutinai išvykstantis iš Lietuvos 2009 m. nuolatinis Lietuvos gyventojas turi teisę į 3960 (330 Lt x12 mėn.) metinį NPD. Galutinio išvykimo iš Lietuvos diena yra 2009 m. gegužės 10 d., t. y. 130 mokestinio laikotarpio diena. Taikytino metinio NPD suma yra: 3960 x 130 / 365 = 1410,37 Lt.

2. Galutinai išvykstanti iš Lietuvos 2009 m. nuolatinė Lietuvos gyventoja, viena auginanti du vaikus, turi teisę tik į 300 Lt PNPD. Metinis papildomas NPD yra 3600 Lt. Galutinio išvykimo iš Lietuvos diena yra 2009 m. rugpjūčio 29 d., t. y. 241 mokestinio laikotarpio diena. Taikytino metinio PNPD suma yra: 3600 x 241 / 365 = 2376,99 Lt.

3. Galutinai išvykstantis iš Lietuvos 2014 m. nuolatinis Lietuvos gyventojas turi teisę į 6840 Lt (570 Lt x12 mėn.) metinį NPD. Galutinio išvykimo iš Lietuvos diena yra 2014 m. birželio 1 d., t. y. 152 mokestinio laikotarpio diena. Taikytino metinio NPD suma yra:

6840 x 152 / 365 = 2848,44 Lt.

4. Galutinai išvykstanti iš Lietuvos 2014 m. nuolatinė Lietuvos gyventoja, viena auginanti du vaikus, turi teisę tik į 400 Lt PNPD. Metinis papildomas NPD yra 4800 Lt. Galutinio išvykimo iš Lietuvos diena yra 2014 m. kovo 31 d., t. y. 90 mokestinio laikotarpio diena. Taikytino metinio PNPD suma yra: 4800 x 90 / 365 = 1183,56 Lt.